

на произведението поражда разнообразните тълкувания, често пъти противоречащи си гледни точки, гнева от разминаването с представата за канона или възторгването от откриването на новото, както и огромно поле помежду им, в което се генерират нови смислови значения, единични като наблюдения, но в целостта им предоставящи пъстра картина на българския интелектуален преход към модернизма в драмата и съответно в театъра. Нито една от българските ранномодерни пиеси от предходното десетилетие, чиито най-прочути автори са Петко Тодоров и Антон Страшимиров, не произвеждат такъв дебат в българското културно пространство, както се случва с Яворовата „В полите на Витоша“, което я превръща в спечелената битка за българския модернизъм в драмата. Актуалната литературна и театрална рецепция на първата Яворова пиеса надхвърля повече от четиридесет и пет заглавия, които поделят в еднаква мяра възхищението или отхвърлянето в такава степен, че наблюдателното око на Божан Ангелов прави съпоставка между полярните възгледи по отношение на който и да е драматургичен елемент.¹ По силата на отзвука ѝ в актуалния тогава български контекст на тази рецепция може да съперничат единствено историческите драми на Вазов или пък мелодрамите му. Бурната реакция на читатели и публика напомня славни дати в историята на европейския театър, например премиерата на класицистичния „Сид“ от Корней или на романтическия „Ернани“ от Юго, когато драматургичната форма прави рязък обрат и поема в нова посока. В случая с Яворовата творба избраната посока е едно от измеренията на ранния модернизъм в драмата, изразено чрез реалистичната проблемна пиеса.

Подобно обозначение за жанровата характеристика на това произведение засега не е открито сред посочванията нито в актуалната, нито при по-късната рецепция, което обаче не е изненадващо, ако се позволим на един сравнителен преглед, направен от театроведи и изложен в справочник, озаглавен „Познатата/непозната българска драма“², съдържащ огромен масив от пиеси, които поради различни причини не са влезли в канона на родната драматургия. При проследяването на жанровото определение за текста, дадено от автора му, и на критико-историческия коментар на същия текст, направен сто години по-късно, от петнадесетте текста, писани между 1900 и 1910 г., само при шест от тях се наблюдава съответствие или съвпадение между интенцията на автора и преценката

¹ Ripes [Божан Ангелов]. *Естетически разбирания и литературни нрави*. - Пряпорец, XV, № 86-88, 20.04.1912, с. 1.

² Сдружение „Антракт“. *Познатата/непозната българска драма*. София, 2001.